

HISTORICKÁ
DETEKTIVKA

STŘÍBRNÝ MĚSÍC

PŘÍPAD RYTÍŘE
MOJMÍRA MRÁZE
ZE ŽEZLIC

Ondřej S. Nečas

MYSTERY PRESS

**KNIHY ONDŘEJE S. NEČASE
V NAKLADATELSTVÍ MYSTERY PRESS**

Mojmír Mráz ze Žezlic

Noční motýl
Zrnko v soukolí
Stříbrný měsíc

STŘÍBRNÝ MĚSÍC

PŘÍPAD RYTÍŘE
MOJMÍRA MRÁZE ZE ŽEZLIC

Ondřej S. Nečas

MYSTERY PRESS

2023

Tato kniha je beletristické dílo. Jména, postavy, organizace, místa a události v ní uvedené jsou buď výplodem autorovy představivosti, nebo jsou použity ve fiktivním kontextu.

Tato kniha ani žádná její část nesmějí být kopírovány, zálohovány ani šířeny v jakékoli podobě a jakýmkoli způsobem bez písemného souhlasu nakladatele.

Copyright © Ondřej S. Nečas, 2023
Cover Image & Map © Lubomír Kupčák, 2023
Cover Art & Map © Lukáš Tuma, 2023
Czech Edition © Mystery Press, Praha 2023

ISBN ~~978-80-7588-412-1~~ (PDF)

KAPITOLA PRVNÍ

Slunce nad obzorem bylo krvavě rudé. Viselo v mlžném oparu a nehřálo. Jako by se všechna jeho záře někam ztratila a zbyl z něj jen ostře ohraničený kruhový otvor v obloze, odhalující obnažené maso nebes, trýznící zranění, jež si můžete do sytosti prohlížet a těšit se bolestí, kterou zosobňuje. Jen málokdy smíte pohlédnout do slunce, obvykle vám to nedovolí, spálí vás svojí září a přinutí odvrátit oči. Ale ne dnes. Dnes je bezbranné.

Ranní chlad je spoutává, vysává všechnu jeho sílu, zebe na nahých údech. Jsem tím sluncem?

Cesta na šibeniční vrch vedla od Židovské brány nejprve po pevné silnici na Olomouc, pak odbočovala na rozcestí u smírčího sloupu a pokračovala k jihu bahnitou, málo užívanou stezkou. Ten sloup tu byl kdysi vystaven jako poslední připomínka pevných městských zdí, světa, kde vládnou lidé a jejich cihly a malta. Stál tu a vítal poutníky, a s dalšími se loučil, s některými už navždycky. Později dostal přízvisko Zderadův, na paměť dávného velmože Zderada Švábenského, který byl prý v těchto místech zrazen a zavražděn svými přáteli za jakousi malichernou urážku. Zde mohl každý odsouzenec pokleknout, naposled se vyznat ze svých hříchů a požádat o odpuštění.

Dál se šlo mokřadem, kde v houštinách rákosí vyvěralo několik potůčků, postupně se slévaly a mířily ke korytu Svitavy.

Z louží a slepých ramen vyhlížely volavky a bobři, sledovali ve-
třelce, o kterých věděli, že se za nimi nepustí do jejich bahnitého
hájemství, že se budou držet nejisté cesty plné kluzkých kame-
nů a občasné dřevěné lávky, nadělají mnoho hluku a zmatku,
ale pak zmizí a nechají vodní svět zase na pokoji.

Přes Svitavský náhon vedl pevný most, tam byla ještě voda
spoutaná do rovného, čistého koryta, uháněla bystrým tokem,
jako by se už těšila, až svoji sílu vybouří, až bude roztáčet kola
a pohánět mlýny a hamry. Přátelská voda, která člověku slouží,
ale není zotročená, ne, nikdo ji nemůže přinutit dělat něco, co
sama nechce. Je třeba ji pochopit a přimět plnit lidskou vůli tak,
aby ji přijala za svou.

Zde ve slatině ležela voda nečinně a jen se tak válela a zahní-
vala. Sloužila žábám a vydrám a dalším bezduchým tvorům,
kteří jí nedokázali rozkázat, neuměli ji pozvednout, dát jí řád
a směr, mohli jen využívat toho, co jim sama nabídne, nebo ode-
jít a přenechat místo jiným.

Ti, kteří mě vedou v okovech, jsou žáby. Táhnou se kolem,
plivou na mě a pokřikují, smějí se a užívají si podívané, vezou
se v proudu, jež nejsou schopni ovlivnit. I jejich hlasy znějí jako
žabí, kvákají a skřehotají, ale stačilo by pustit mezi ně lišku nebo
čápa a rozutekli by se, bez odporu, bez vůle, jen zvířecí strach
by je řídil a proměnil v masu hloupých, zbytečných těl.

Těžké okovy na rukou a nohou nejsou skutečně přikované,
mají jen jednoduchý čep, do něž stačí jednou udeřit a spadnou,
aby údy byly volné a mohly být položeny na ostré klíny a roz-
drceny hranou padajícího kola. Železo je jako voda, jenom dá
víc práce mu rozkázat. I ono chce uvolnit svou sílu, když ho po-
chopíte, když mu dokážete nastavit směr.

A oheň. Oheň je vzpurný, avšak mocný. Slunce je zatím na
pohled slabé, ale rozhoří se, není žádná šance na to, že by uzna-
lo porážku a vzdalo se poutům mlhy a šera.

Zase se rozhoří.

Sežehne je.

V čele průvodu kráčel mnich a na dlouhé berle držel krucifix, šel ztěžka a trochu se potácel na mokrých kamenech. Za ním soudní písař a pár nedůležitých pomocníků soudu. A pak už biřici, dva s bubny, do nichž tupě bouchali v pomalém, jednotvárném rytmu, další s halapartnami, na kterých se třepotaly malé žalostné praporce v městských barvách, červené a bílé. Jeden pak držel provaz a na jeho druhém konci klopytal odsouzený muž.

Jeho otrhané šaty nesly stopy bláta, které po něm čumilové ze začátku házeli, ale už toho nechali, byla to příliš velká námaha s chabým výsledkem. Nikdo také nevzal do ruky kámen, v jakési tiché dohodě neubírat vězni síly, nechat jej dojít až na konec, aby vydržel co nejdéle, až mu budou lámány údy a kosti drceny pod vahou katova kola. Nač předem zkracovat podívanou?

Diváci mohli být spokojeni, muž kráčel pevně a nedával najeho žádnou slabost. Za týdny v šatlavě se uzdravil z následků mučení, jemuž byl vystaven při výslechu. Nebylo vlastně nijak velké. Ke všemu se přiznal.

Cesta stoupala do mírného kopce a bažina zůstala vzadu, hlína teď byla vyschlá a tvrdá, šlo se dobře. Neduživá pole pod šibeničním vrchem dávala jen málo úrody, jako by na ně padal stín popraviště a neklidných bloudících duší, ale nejspíš to bylo naopak, půda zde byla vždycky jalová a k ničemu lepšímu než jako místo k odpravení vyvržených se nehodila.

Proti bílé zachmuřené obloze se rýsoval stín šibenice. Šest loktů vysoká čtvercová stavba z hrubého kamene se zvedala na samém vrcholku kopce, v přední stěně byl dřevní otvor a za ním schody vedoucí nahoru na kamenné prostranství. V každém rohu pak se tyčil k nebi sloup vysoký dalších šest loktů a nahoře se křížovaly trámy opatřené kladkami a provazy, na nichž oběšenci končili svou pouť. Obvykle tam zůstávali viset do úplného konce, pokud nedostali po smrti zvláštní milost,

aby mohli být pohřbeni v posvěcené půdě. Většinou však viseli na provaze ještě několik dní jako připomínka poutníkům, kteří si mohli jejich pochmurné siluety houpající se ve výšce dobře prohlédnout.

Viselci dostali místo obvykle na posledním trámu, aby hniující kusy jejich těl dopadaly do hlíny za šibenicí, anebo alespoň zůstávaly na kraji a nedalo takovou práci se jich zbavit.

Dva katovi pacholci sem už před rozbřeskem natahali od řeky džbery s vodou, shrnuli hráběmi páchnoucí zbytky, spláchli vodou kamenné pódium a posypali je čerstvými pilinami, aby podívanou, která se tu chystala, nic nerušilo. Nyní stáli nehnutě po stranách šibenice ve svých černých kápích jen s dírami pro oči a čekali na blížící se průvod.

Nahoře už stálo kolo, přivázané za jednu z loukotí na provazu, a jiné větší, do něž bude ve finále odsouzencovo tělo vpleteno, vyzvednuto na tyč a takto ponecháno vránám. Vše bylo připraveno.

Sám kat v rudé kápi stál u vchodu a vyčkával. Působil drobně pod svou kamennou stavbou, jeho černý oděv povlával ve vánku a meč, o který se opíral, vypadal obrovský, ani se nechtělo věřit, že by jej mohl zvednout nad hlavu a seknout. Dnes jej každopádně potřebovat nebude.

Z nebe začaly padat řídké kapky a svlažovaly prašnou zem, vzduch se naplnil čpavou vůní mokré prsti. Nevypadalo to na déšť, jen několik slz tu obloha uroní a zase bude konec, ranní mlha se rozptýlí a bude pěkný den.

Mnich v čele zaváhal. Náhle měl podivný pocit, jaký neznal. Ačkoliv už mnohokrát přicházel na toto neblahé místo, nikdy předtím jej nezasáhla taková vlna strachu a znepokojení. Jako by smrt, která tu vždy byla přítomna a trpělivě čekala stranou, náhle zvedla tvář a zadívala se mu do očí. Co se děje? Nemohl za to stín šibenice ani pach nepohřbených těl, ne, bylo to až v okamžiku, kdy uviděl ty panáky.

Stáli tu, kolem cesty, bylo jich šest nebo sedm, nešlo je snadno spočítat. Panáci ze slámy, v lidské velikosti, s bachratým tělem, neforemnou hlavou a rozpřaženýma rukama, přibodnutí na tyči, naklánějící se na tu či onu stranu, nehybní jako další mlčenliví diváci.

Otřásl se, ale nemohl se zastavit, průvod pokračoval dál a hrnul se do prostoru pod šibenicí, natěšení měšťané už se nemohli dočkat své podívané a hledali si nejlepší místa.

Mnich otáčel hlavu sem a tam a ze rtů mu splývaly zmatené a nesourodé modlitby. Panáci hleděli ze všech stran, nehybní a s prázdnými tvářemi. Nemají oči! Jsou stejně nehybní jako... proč nemají... Zrak se mu střetl s černou kápi jednoho z katových pacholků a z hrdla mu vyšel nevěřičný vzdech, ale zanikl v halasu přihlížejícího davu, když biřic postrčil odsouzence ke schodům nahoru.

Slaměných panáků si nikdo nevšímal, lidé se trousili mezi nimi. Mnich klopytál a snažil se něco volat.

„Nemají oči!“ vyšlo mu z hrdla, ale nikdo mu nerozuměl. Mysleli si snad, že prožívá muka nad zmařeným životem nešťastníka, volá k nebesům prosby za spásu jeho duše? Znovu se zahleděl na nehybnou černou kápi, ale viděl jen prázdnotu. Strnulé postavy dál jen stály a ani se nepohnuly.

Kat oběma rukama o kousek pozvedl meč, pak jej zase zarazil zpátky do země a od jeho špičky se zajiskřilo. Vyšlehl plamen a rozběhl se dvěma směry, nechávaje za sebou kouřící stopu, dvě cestičky se klikatily na prašné zemi a ani syčící kapky je nemohly zastavit. Mířily ke dvěma nejbližším panákům.

Sláma se vzňala a baňaté postavy se rozhořely plamenem. Kat se obrátil k biřici, jenž postrkoval na schodech odsouzence, postavil se za jeho záda. Napůl jej halil oblak dýmu. Pod pláštěm něco svíral.

Diváci couvali před ohněm a dav se začal vlnit panikou.

A pak náhle přišel výbuch.

Jako by blesk udeřil do země hned vedle vás a hrom otrásl celým světem. Jeden panák se rozletěl v rudé ohnivé kouli, hořící kusy dopadaly všude kolem a lidé s ohořelými tvářemi křičeli, jiní padali k zemi a z hlav, krků a rukou se jim řinula krev.

Oheň získával na síle. Objímal další slaměné postavy a druhý výbuch proměnil všechny diváky v prchající zvířata. Žáby, zmatené a zpovytkané žáby, které se plácají jedna přes druhou a hledají úkryt, ale jsou příliš pomalé, příliš ochromené strachem...

Do prachu padaly hvězdy. Létalý vzduchem, svištěly a zvonily na kamenech, s každým výbuchem přicházely v oblacích další. Třpytivé hvězdy z lesklé mědi se ostrými hroty zasekávaly do hlíny a do masa, trhaly látku šatů a vyrvávaly z lidských údů kusy kůže. Řev strachu a bolesti se nesl nad úbočím kopce.

Mnich vrávoral a záda mu hořela, cítil ostré zuby zaseknuté v kůži, klopytal a pokoušel se někoho chytit. Dosáhl postavy muže v černé kápi, z posledních sil vztáhl ruce proti němu. Zachytil se látky a padal, kápě se svezla z hlavy a odhalila mrtvou vytřeštěnou tvář, jíž z úst vyčnívala zkrvavená špička kopí. Zvrácené oči hleděly zoufale k nebi, žádný div, že za otvory v kápi nebylo nic, jen prázdnota.

Plameny hučely a stravovaly slámu, k nebi vylétala hořící stébla. Jeden z biřiců stál dosud na nohou, tápal oblakem dýmu vpřed, dosáhl schodů a zakopl o ležící tělo svého druha. Přeskočil jej a s obnaženým tesákem v ruce klopytal nahoru.

Když se jeho hlava ocitla na úrovni prostranství šibenice, rychlým pohledem zachytil mnoho věcí. Viděl muže jménem Martin Solin, který se rukama bez okovů držel provazu a chystal se sešplhat na druhé straně. Viděl člověka ležícího za lavicí ze zčernalého dřeva, tělo bez oděvu vypadalo jako každé jiné, takže až v další vteřině v něm poznal kata. Jeho vlastní sekera mu vyčnívala z hlavy. Viděl také útlou postavu v černých šatech a s rudou kápí na hlavě, jak se obrací a v rukou drží luk. Viděl

černé vrány sedící na odloženém kole a popravčím špalku, jen seděly a vyčkávaly. Jedné viselo ze zobáku cosi růžového. Čekal, že to spolkně, ale ona ne, nechávala to viset a dívala se na něj.

Všichni se na něj dívali.

Křik a sténání za jeho zády jako by se vytratilo, vnímal pouze pohledy mnoha očí. Vlastně jen jeden z nich, pohled odsouzeného muže, jenž se mu nyní propaloval do mozku. Bylo v něm pohrdání, vítězství a vztek, soustředěná nenávisť, která nikdy nepoleví, nikdy není ukojena. Znal jeho oči, vídal je v šatlavě, u soudního slyšení, i před chvílí, když kráčeli průvodem, býval v nich vždy klid a smíření, skoro kající vyrovnanost blízkého očištěnce. Ale nyní se peklo dostalo na povrch a ty oči jej sevřely, už navždy. Už navždy...

Zaskřípání natažené tětiny jej probralo a trhlo s ním k zemi, šíp křísł na kameni nad jeho hlavou.

Děšť ustal. Slunce nabíralo na síle a rozhánělo mlhu.

Dnes bude jasný den.

KAPITOLA

DRUHÁ

Mojmír Mráz ze Žezlic, komorník zemského soudu a zvláštní zmocněnec moravského zemského hejtmána ve věcech hrdelních, seděl ve své kanceláři a zamyšleně dloubal koncem brku do hrudky zeleného pečetního vosku. Kancelář se nacházela v rohu západního křídla dominikánského kláštera, které bylo vyhrazeno pro potřeby zemského soudu. Okno kanceláře směřovalo k Brněnské bráně v západní městské hradbě, ale bylo příliš vysoko, než aby nabízelo nějaký zajímavější výhled než jenom na kus modré oblohy. Člověk by se musel vyšplhat do výklenku a shlédnout dolů přes nepravidelné skleněné tabulky v olověné pavučině, aby zahlédl něco z ruchu u brány, jenž byl teď po ránu v plném proudu. Sbíhaly se tam dvě ulice, jedna z Horního trhu zvaného Zelný, kam směřovaly vozy farmářů z okolí s nákladem obilí, píce, kysaného zelí a také uhlí, hlíny pro hrnčířské dílny a všeho možného. Ze severní strany pak vedla cesta od Rybího trhu.

V místě, kde se obě cesty sbíhaly, stál největší městský pivovar, jenž zásoboval zejména krčmy v okolí Horního trhu, ale také samotný klášter a šenky na Starém Brně a mnoho dalších míst, podle toho, kdo zrovna jeho služby využíval. Městské pivovary se pronajímaly jednotlivým várečnickům volně, nejen těm sdruženým v cechu, ale také klášterním a panským,

jak bylo třeba. Pro město to bylo výhodné, neboť poplatky stále plynuly a nestávalo se jako jinde, že by produkce soustředěná v rukou omezeného počtu cechovních pivovarníků nějak vážla a nedokázala uspokojit poptávku. Na druhou stranu to vedlo k neustálým sporům o to, kdo, kdy, kde a v jakém množství je oprávněn šenkovat pivo a čím práva garantovaná tím kterým výnosem byla právě porušena a kdo by za to měl zaplatit. Spory se vedly nejen před městským soudem, ale nezřídka do nich byly zapleteny i místní šlechtické rodiny, které se pak dožadovaly zásahu zemského soudu, a někdy, když šlo třeba o spor kláštera proti městu, se dostaly až před panovníka.

Bývají to obvykle zajímavě spletené právní tahanice a je vlastně docela uspokojující se jimi zabývat...

Mojmírův sekretář Albert přerušil svůj monotónní výklad, když viděl, že jeho pán neposlouchá. Teprve po chvíli ticha Mojmir rozpačitě vzhledl, odložil zničený brk a opřel se v židli.

„Jaké že byly škody?“ otázal se.

Albert se dokázal tvářit, jako by každý případ, jehož spis se mu dostane do rukou, byl vyvrcholením jeho osobního životního údělu naplněného chmury a tragédií. Smutně obrátil list pergamenu a chraptivým hlasem začal předčítat:

„Podle vyjádření Sigmunda šenkýře bylo rozbito dvanáct kusů nádobí včetně dvou drahých skleněných pohárů z Míšně, polámany čtyři židle, na lustr byl zavěšen toulavý pes, při jehož sundávání vzalo zasvě půl tuctu dobrých svící, hrnec polévky musel být vylit poté, co do něj jeden z pánů umístil vycpanou hlavu kňoura, a obraz svatého Šebestiána, jenž byl použit jako cvičný terč na vrhání nožů, bude muset být...“

Albert se odmlčel, aby mohl přeskočit několik poněkud neutivých výrazů, které se v doslovném záznamu šenkýřovy řeči vyskytly.

„Nějaká zranění?“ otázal se Mojmir sklesle.

„Jen několik popálenin, když bylo nutno hasit zapálenou...“ Albert si naklonil pergamen víc ke světlu a snažil se rozluštit písmo. Některý z pomocných písařů radniční kanceláře, který zprávu zapisoval, ji asi nepovažoval za hodnou zvláštní pečlivosti. Proč by se také měl někdo věnovat stížnostem nějakého šenkýře na urozené hosty?

„Myslím, že je to ‚lavici se sušeným česnekem‘. Potom je tu ještě něco o koni ve spižárně, ale nejsem si jist, zda má na mysli skutečné zvíře, nebo tak označuje některého z účastníků...“

„No dobře,“ povzdychl si Mojmír. „Koho tedy vlastně obviňuje?“

„S jistotou poznal mladého rytíře Petra Skřivana z Třebíče a jmenuje také Viléma Sterczera z Plané. Třetího popisuje jako mladého muže jemných rysů a neobvykle hustého vousu, s vysokým hlasem a neurvalými způsoby.“

„Hustého vousu. Aspoň že tak.“

„Jinak se dá říci, že přítomnost urozené panny Milady Almirové nikdo přímo nezmiňuje a řeči o její účasti se drží spíše v rovině obecných spekulací těch, kdo nebyli přítomni. Důvodem je patrně ta soutěž ve vrhání nožů...“

Mojmír s očima zvednutýma ke stropu tiše zaúpěl.

„Připomeň mi, proč já jsem vlastně souhlasil, že se stanu jejím poručíkem?“

Byla to jenom řečnická otázka, Albert se přesto ihned hotovil k odpovědi.

„Poté, co byl její otec zavražděn, jsi z úcty k památce svého urozeného souseda převzal zodpovědnost za její výchovu a správu jejího majetku, než...“

„Dobře, dobře,“ mávl rukou Mojmír. Tohle byla oficiální verze a bude nejlépe zůstat u ní. Fakt, že tahle dívka mu svým svérázným způsobem už dvakrát pomohla při vyšetřování spletitého případu a pokaždé při tom málem přišla o život, se rozhodl raději nezduřazňovat. Ne že by se ho snad nějak dotýkalo snižování

jeho vlastních zásluh, ale předpokládal, že pro budoucnost mladé Milady bude vhodnější, když se na veřejnosti nebudou příliš přetřásat její zkušenosti s vrahy, šílenými mnichy, traviči, bitkami na nože a podobně. Dlužil jí normální život, jaký by si každá žena jejího věku měla přát.

„Musím ji co nejdřív provdat,“ pronesl rozhodně.

„Ano, to by asi bylo řešení,“ přikývl Albert, jeho výraz však jasně vyjadřoval zcela opačný názor.

„Jenomže,“ přemítal Mojmír, „můžu já svému příteli, Jindřichovi Strachovskému z Dažic, tohle udělat? Abych jeho syna, kterého mi svěřil do výchovy a pověřil mě postarat se, aby z něj něco bylo, nechal neuváženě vstoupit do takového svazku?“

„Milada Almírová je koneckonců mladá, pohledná a bohatá...“ nadhodil svým studeným tónem Albert, takže to spíš vyznělo jako kritika, ale patrně to tak nezamýšlel.

„Ano, to jistě je. Přesto... nejsem přesvědčen, že to je vhodná partie pro mladíka jako Kristián, třebaže je do ní zamilovaný. A ona podle všeho jeho city opětuje, ačkoliv vyznat se v hlavě takové žáby je někdy poněkud...“

Mojmír pohlédl na svého sekretáře s jistou porcí bezradnosti.

„Slyšel jsem, že jsi svého panoše poslal na univerzitu do Vídně,“ poznamenal Albert. „Než dokončí bakalářská studia, možná se ten problém vyřeší sám od sebe.“

„Jistě, vyřeší,“ zavrčel Mojmír. „Tím, že se Milada dostane do nějakého maléru. Chytí ji v mužském převleku nebo někdo pozná, co je doopravdy...“ odmlčel se. S tímhle trápením se bude muset vypořádat sám.

Mávl rezignovaně rukou a pobídl Alberta: „Co tam máme dál?“

„Pan radní Polzmacher žádá, zda bys s ním mohl probrat jistou záležitost.“

Mojmír chvíli čekal, ale nezdálo se, že budou následovat další informace.

„Záležitost? Jakou záležitost?“

„To jeho posel neupřesnil. Je tu nicméně poznámka, že s tebou chce jednat na doporučení rychtáře Waldberga a že by to snad mohlo nějak souviset s oním neštěstím na popravišti...“

„Aha, tahle záležitost.“

Bylo to nepatřičné, ale Mojmír nedokázal úplně skrýt výraz jisté spokojenosti nad tím, že tohle je problém, který musejí vyřešit jiní a jeho se netýká. Odsouzenec uprchlý přímo z popraviště, který za sebou nechal čtyři mrtvé a pořádnou spoušť a kterého biřici už třetí den marně honí po lesích, to byla věc městského soudu. Je toho samozřejmě plné město, už teď nejspíš po krčmách kolují balady opěvující drsného hrdinu, jenž se statečně postavil věznilům, protože takový prchající zločinec je vlastně docela zajímavá a romantická postava – pokud jste to ovšem nebyli zrovna vy, koho okradl nebo zamordoval.

„Jestli si rychtář myslí, že mě do tohoto svého selhání nějak zatáhne, tak si může nechat zajít chuť. Nemám v nejmenším úmyslu hledat někde v močálech rabiáta, kterého jeho biřici nejsou schopni vyčenichat.“

„Pan podkomoří Vilém z Kunštátu je znepokojen,“ podotkl sekretář.

„Já bych byl taky znepokojen, kdyby mi zabili kata a zapálili šibenici, ale proto ještě do toho nemusí tahat mě. A co s tím má společného Oldřich Polzmacher?“

„Předsedal soudnímu tribunálu, když rada konšelů odsoudila onoho muže k smrti. Byl také přítomen nevydařeně popravě.“

„Jistě, a teď hledá všechny způsoby, jak svého muže dostat zpátky a vymyslet pro něj ještě zvrácenější a bolestivější způsob smrti než pomalé rozlámání v kole. Což bude tedy náročný úkol. Co ten chlap vlastně provedl?“

„Padělal nějaké mince,“ odpověděl vždy informovaný Albert.

„A to je všechno?“

„Penězokazectví je hrdelní zločin.“

„To je mi samozřejmě známo,“ opáčil Mojmír suše. „No nic, budu muset zajít za naším rychtářem a nechat si od něj vyložit, co tak důležitého mohu podle něj udělat pro to, aby šlo jeho mužům pročešávání bažin lépe od ruky.“

Rychtářova kancelář se nacházela na Dolním trhu naproti kostelu svatého Mikuláše. V těch místech se poněkud vytrácel ruch i shon obchodů provozovaných bez přestání v jižní části prostranství a nahrazovala jej poněkud důstojnější atmosféra práva a alespoň zdání pořádku. Studená, přísně se tyčící kamenná stavba kostela byla obklopena domy a skladišti celníků, z druhé strany pak stála strážnice se stálou posádkou a kanceláře správce tržiště. Všechny běžné spory místních trhovců, přespolních obchodníků a ostatních členů celé té záplavy lidiček, pro něž bylo tržiště jistým druhem domova, řešil buď správce, velitel celníků, nebo čtvrtní hejtman, podle toho, zda šlo o peníze, hodně peněz, anebo už se začaly rozbíjet hlavy. Teprve vážnější spory, které nešlo vyřešit smírem, postoupily až před rychtáře.

Dolní trh vždy působil trochu umírněněji a důstojněji než jiná městská shromaždiště. Často tudy procházely církevní průvody, konaly se tu cechovní slavnosti a byly vyhlášovány úřední výnosy. Pokud jste zatoužili po nevázanějších druhích zábavy – produkci kejklířů a provazochodců, bláznech na pranýři, méně šťastných spoluobčanech v kládě a podobně, zamířili jste spíše na jih na Horní trh.

Začínal duben a jaro už nabralo na síle. Přestože podle kalendáře stále ještě trvala postní doba a do Velikonoc zbývaly dva týdny, svět jako by už odmítal půst a toužil po rozpuku a vřelosti. Už nebylo třeba šetřit zásoby a obávat se posledních útoků zimy, trhovci strhávali pečeti ze všech zbylých džbánů s medem a nakládali zeleninou, vykládali na pulty sušené ovoce, ořechy, tu a tam se dokonce objevovaly první svazky čerstvé rebarbory.

Byla to doba mládí, čas, kdy se otvírají vzpomínky a světu se vracejí barvy.

Nějak ji přečkáme, říkal si Mojmír.

Rychtář jej přijal ihned, jako by věděl přesně, kolik času bude Mojmírovi trvat vyslechnout si jeho zprávu a dorazit sem, takže už jej očekával. Stál na terase pod ozdobnými oblouky, na niž se vycházelo z jeho kanceláře a byl odtud výhled do malé zahrady mezi domy. Prostor zde v centru města byl vzácný, nebylo tu víc místa než na pár keřů a záhon s bylinkami, ale dalo se tu ulevit unaveným očím, nadechnout se čerstvého vzduchu a chvíli jen poslouchat zpěv ptáků.

Bertold Waldberg nebyl muž, který podléhá melancholiím. Patřil k přímočarým, úsporně smýšlejícím úředníkům, kteří rádi vše prozkoumají ze všech stran, než si o tom udělají úsudek, a nezatěžují se při tom pocity a dojmy. Dnes ráno si však dopřál pár chvil tichého postávání na terase s pohárem medoviny. I na něj jako by doléhal ten pocit nového roku a starých starostí.

Když se Mojmír postavil vedle něj, pozdravil jej pokývnutím hlavou.

„Žádné nové zprávy?“ promluvil Mojmír po chvilce. „Ještě jste ho nedostali?“

„Mluvíš o Sametovém lupiči?“ opáčil rychtář s povzdechem.

„Mám na mysli Martina Solina, uprchlíka z popraviště.“

„Ach tak. Ne, ten ještě běhá po lesích. Anebo už je někde za horami a žije si jako pán. Já aspoň na jeho místě, kdybych uměl vyrábět falešné stříbrňáky jako on, bych si jistě někde nějaký hrnec ukryl, abych se s ním mohl v pravou chvíli vypařit. Jestli má aspoň ždibec fištrónu, tak už o něm neuslyšíme.“

„Na zdravý rozum zločinců se nikdy nedá sázet.“

Rychtář pokrčil rameny, nalil z kameninového džbánů další pohár medoviny a podal jej Mojmírovi.

„Moudrá slova, příteli. Já sám se vsázím málokdy, ale jestli bych si někdy na něco vsadil, tak na to, že příští blázen, který nám zkrří cestu, přijde s bláznovstvím, jaké tu ještě nebylo.“

Na kamenném zábradlí u jeho ruky s hlubokým bzučením přistál čmelák, chvíli lezl sem a tam a jeho pohyb vytvářel soustředné kruhy na kameni. Rychtář do něj strčil prstem, ale čmeláka to nevyvedlo z míry, dál něco hledal, stále dokola na stejném místě, a nejspíš jen on sám věděl, co.

„Kdo je Sametový lupič?“ otázal se Mojmír.

Rychtář mávl rukou. „To je právě jeden z těch bláznů. Vloupává se do domů boháčů, ukradne pár hloupostí, na místě nechá posměšnou básničku a zase zmizí. Byl už ve třech domech, a jestli si nakradl víc než na čtvrtku pečené husy...“

„Třeba něco hledá,“ navrhl Mojmír a očima provázel šmejdícího čmeláka.

„Jistě – způsob, jak mě přivést do hrobu. Myslím, že si schválně vybírá ty nejnadutější a nejješitnější panáky ve městě, aby je rozzuřil a ti pak přišli za mnou. A co já s tím? Když se objeví nová banda, většinou stačí rozhlédnout se po krčmách, který z pobudů a darmošlapů má zrovna rozhazovačnou náladu, sebrat ho, ukázat mu pár nejnovějších vynálezů, kterými jsme v poslední době rozšířili vybavení mučírny – a vyklopí i to, co neví. Jenomže takhle...“

„Nu, mít ve městě lupiče, kteří nekradou, je nakonec docela potěšitelná změna, ne?“

„Jak se to vezme,“ zabručel rychtář a cvrnkl do čmeláka. Ten s ublíženým bzučením poodlétl, ale za chvíli byl zpátky a pokračoval v bezcílném putování.

„Co má být s tím mordýřem Solinem?“ otázal se Mojmír. „A co ode mě chce Oldřich Polzmacher?“

„Říkal jsem si, že bys ho třeba mohl nějak uklidnit. Vzal si do hlavy, že se mu ten chlap bude teď chtít pomstít, protože to on předsedal soudu. Přitom v tomhle případě ani nebylo co soudit, Solin nic nepopíral, jako by už byl napůl na pravdě boží a tenhle svět ho přestal zajímat.“

„A pak provede takový útěk.“

Rychtář tiše zasténal.

„Musel mít komplice, to je jasné, nejspíš celou bandu. Bylo to všechno připravené. Počíhali si na kata a jeho pohůnky, když chystali šibenici, podržili je a připravili panáky s výbušninami. A ještě se tam podepsali.“

Zanořil ruku do váčku u pasu a otevřel ji před Mojmírem. Na dlani mu leželo několik podivných pokroucených hvězd.

Mojmír jednu vzal a podržel si ji před očima. Byl to kus měděného plechu s hroty tvořenými vyříznutými částmi kruhů, které se různě křížily a vytvářely ostré špičky a zaoblené hrany.

„To je...“

„Zbytek plechu, z něhož byly vysekány střížky pro ražbu mincí. Přimíchali je do černého prachu a nacpali do panáků. Když to vybuchlo, létaly tyhle hvězdy všude...“

„Spousta hvězd?“ nadhodil Mojmír.

„Spousta, jistě.“

„Myslel jsem, že falešných mincí se našlo jen málo...“

„Jako by nám tím chtěli předat vzkaz. Střížků muselo vzniknout mnohem víc. To ale neznamená, že se jim podařilo všechny vyrazit a postříbřit...“

Znělo to spíš jako zbožné přání, ale Mojmír se nepřel. Převaloval v ruce kousek plechu, který byl sice na většině povrchu očazený ohněm, ale některé části se leskly čistou hladkou mědí.

„Jaké to byly mince?“ zeptal se. „Tohle vypadá na různě velké kruhy.“

„Našly se pražské a míšeňské groše a peníze s uhersko-českým znakem, jaké razí král Matyáš v Olomouci.“

„Tak tedy dobrá,“ odvětil s lehkým povzdechem Mojmír Mráz, „pověz mi o tom případu víc.“

V listoví keřů šuměl ranní vánek a rychtář jako by mu pár okamžiků naslouchal a hledal v něm odpovědi, než se odhodlal pustit do vyprávění.

„Nikdo vlastně neví, co je ten chlap zač,“ začal. „Měl to být syn přezkáře Antana Solina, který se vrátil ze zkušené asi před rokem. Jenže když jsem se vyptával, nikdo si jej nepamatoval, nikdo nevěděl, že by měl starý Solin syna. Jeho už se nezeptáme, krátce nato odešel na věčnost a mladý převzal živnost. Měli pronajatý jeden pokoj a část sklepa v domě za Uhelným trhem, tam byla dílna. Vyráběli tepané spony a cínové ozdoby a dařilo se jim. Mladý byl prý o hodně zručnější než otec a jeho práce získávala na věhlasu. Kromě toho měl starý Solin domek u Nebovid, kde ještě žije jeho matka, a mladý za ní často docházel. Na to jsme ho taky dostali.“

Rychtář se odmlčel a Mojmír trpělivě čekal, až si uspořádá myšlenky.

„Měl rád koně,“ vysvětlil rychtář. „Pořídil si čtyři. Pěkné kusy, byl by z nich dobrý chov. Jenomže handlíři se na tom něco nezdálo. A tak se nejdřív zbavil všech stříbrňáků a ten poslední donesl stříbrotepci, který zjistil, že je to jen postříbřená měď. Když si Solin přišel pro dalšího koně, biřici si už na něj počkali. Našli u něj váček falešných mincí. Zbytek znáš.“

„A dílna byla v tom sklepě?“

„Všichni si to myslí, ale nejspíš ne. Pochybuji, že peníze dělal tam. Nenašli jsme ani raznice, ani zásoby plechu. Kdyby si měl sám rozklepávat měď na plech, hluk by nejspíš přitáhl pozornost. Rány při ražbě koneckonců taky. Výroba tepaných ozdob tolik kraválu nenadělá. Bylo to sice dole pod krámem, ale světlík vedl na ulici.“

Mojmír na něj chvíli pochybovačně hleděl.

„Proč z něj nevytáhli na mučidlech, kde dílna byla? A jaké měl komplce? A taky, když jsme u toho, kde je zbytek pokladu?“

„Na to se můžeš zeptat Polzmachera,“ pokrčil rameny rychtář. „Hádám, že to chtěli mít rychle z krku. Ten případ nikoho nezajímá, dokud nedošlo k tomu podivuhodnému útěku.“

„Zatímco teď...“

„Teď z něj bude historka k ohni a kramářská balada. Zbývá jen toho filutu chytit a rozčtvrtit, nebo zaživa zakopat, aby příběh měl to správné morální poučení. Zajdi za Polzmacherem a uklidni ho, něco mu napovídej, aby pochopil, že ten chlap není přízrak ze záhroby a nepřijde ho strašit. Že je to jen jeden z mnoha bláznů.“

„Proč to neuděláš ty?“

„Já?“ ušklíbl se rychtář. „Já se přece musím tvářit, že beru svůj úřad zodpovědně, za to mě konečně město platí. A už takhle...“ odmlčel se a přejel si rukou po tváři, jako by se z ní pokoušel smést výraz, který nechce dávat na odiv. Mojmír ho přesto stačil zachytit.

„Je v tom ještě něco jiného, že?“ nadhodil.

Rychtář na něj pohlédl pátravým zrakem.

„Vidím, že se k tobě nedonesly poslední novinky. Čekal bych, že kancelář hejtmána už bude na nohou.“

„Jaké novinky?“

„Včera dorazil posel s důvěrnou zprávou, že zdraví Jeho Veličenstva není nejpevnější.“

„Nu, všichni víme, že král Vladislav, nechť ho Pán dlouho zachovati ráčí, bojuje s různými neduhy...“

Zkazky o lékářích a mastičkářích všeho druhu střídajících se na Pražském hradě byly pověstné a špehové nejrůznějších stran je s marnou nadějí stále pozorně sledovali. Nemělo to však valných výsledků, kromě soupisů všemožných lázeňských procedur a medikamentů, které na dvoře pravidelně přicházely do módy a zase byly zapomenuty, nevyplývalo z nich nic jiného. Panovník, přes všechny projevy chatrného zdraví, se zjevně chystal setrvat na trůně dalších dvacet let.

„Jenomže já mluvím o králi Matyášovi,“ namítl rychtář. „A můžu tě ujistit, že v tomto případě se nejedná o špatné zažívání nebo revma v kloubech.“

„Myslíš to vážně?“ Mojmír se nemusel ani ptát, tohle nebyl druh žertování, který by šel s rychtářem Waldbergem dohromady. A pokud ta zpráva byla pravdivá, co z toho vyplývá?

Dva králové, kteří si byli nuceni rozdělit české země, protože ani jeden nebyl s to porazit toho druhého. Vladislav Jagellonský, stárnoucí unavený muž, proslulý nechutí k tomu řešit problémy, známý pod posměšnou přezdívkou král „Bene“, mistr kompromisů, který je nejraději, když za něj rozhodnutí učiní někdo jiný, vyznavač klidu a nepřítel změn. A Matyáš Korvín, prudký a ambiciózní, hladový po moci, lstivý vyjednaváč, nebojácny válečník, vládce, který nesnese, aby mu kdokoliv odporoval, a jehož žene jediná touha, touha po císařské koruně.

Okolnosti donutily ty dva k dohodě, že plnou vládu nad českým královstvím získá ten, který přežije toho druhého – a nikdo nepochyboval, že to bude král Matyáš a završí tak cestu od prostého bojovníka, jímž byl jeho otec, až k nejmocnějšímu vládcovi Evropy, jak to prorokovala legenda. Podle ní prý kouzelný havran přinesl prsten značící spřízněnost s nejstaršími královskými rody a předurčení k velikosti. Tak vznikl havraní erb Korvínů a zřejmě též jejich nezměrná ctižádost.

„Víš něco bližšího?“ zeptal se Mojmír.

„Zpráva říká, že Jeho Veličenstvu přinesli k snídani fíky,“ odvětil rychtář.

„Otrávené?“

„To ne. Ale byly prý scvrklé a bez chuti. To krále tak rozčílilo, že vzteky vyskočil a začal rvát na všechny a házet po sluzích mísami. A pak jej srazila mrtvice.“

„Kvůli fíkům?“

„Ano. Nejchrabřejší válečník a mocný vládce uherský poražen nahnilým ovocem. Nyní prý jen leží a nemůže mluvit.“

Mojmír nad tím zavrtěl hlavou. „To zní... poněkud neuvěřitelně.“

„Jistě, možná jsou to všechno jen povídačky. Ale v každém případě bude zajímavé sledovat, jak se všichni ti zdejší vyznavači uherských mravů a pořádků najednou zase rychle obracíjí ku Praze. Leckterá židle se zatřese.“

„Pan podkomoří je prý znepokojen,“ podotkl Mojmír.

„Jak už to chodí, každou dobu změn je nejlépe přečkat v krytu a nedávat o sobě vědět. Náš malý padělatel a vrah biřiců Martin Solin je samozřejmě problémem města, avšak...“

Rychtář Waldberg nemusel větu dokončit, Mojmír dobře pochopil, co má na mysli. Z hlediska panovníka leží odpovědnost za hladký chod městských záležitostí na úřadu podkomořího a schopnostech zemského hejtmána. Jestliže usedne na trůn váhavý král, který rád nechává věci, jak jsou, ale který dá na přímluvu svých rádců, zvláště mají-li v ruce přesvědčivý argument, mohl by snadno usoudit, že ten který úřad přece jen vyžaduje změnu...

„Naznačuješ, že ten útěk mohl být v zájmu někoho, kdo touží udělat rozruch?“

„Nenaznačuji nic. Jen zvažuji možnosti. Promluv s Polzma-cherem, třeba je za těmi jeho strachy víc, než je ochoten přiznat.“

„A jestli ano?“

Rychtář pokrčil rameny. Čmelák udělal další bezcílnou otočku a vydal se znovu po stejné dráze. Rychtář se po něm ohnal a rozmáčkl ho pěstí.

„Chci dostat Solina. Je mi jedno, kdo mu pomáhá, ale jestli tady někde je, chci ho!“

KAPITOLA TŘETÍ

Oldřich Polzmacher patřil k vrstvě měšťanů, která v posledních letech nabývala na počtu i moci – tak, jak společně s mírem v zemi rostl význam zemědělství, řemesel a obchodu, všech těch výnosných lidských činností, které nesouvisejí s válčením a jimž se nyní po dlouhých letech bojů dařilo znovu získávat ztracená odbytíště. Totéž začali chápat i mnozí příslušníci šlechtického stavu, práce podřadného druhu přestávala být potupnou, když vynášela, a kdejaký rytíř se nyní bez okolků hrdě hlásil k vlastnictví rybníků, soukenických dílen či pivovarů, což města sice snášela s nelibostí, ale těžko s tím mohla něco dělat. Mělo to i druhou stránku – měšťané, kteří se tomuto druhu podnikání věnovali odpradáвна, začali mít pocit, že jejich postavení nabývá tímto na vážnosti, pořizovali si erby, přidávali ke jménům všelijaká honosná přízviska a vůbec dělali vše pro to, aby své zisky proměnili v postup na společenském žebříčku. Což bylo v dobách dosud nedávných, kdy původ znamenal vše a peníze téměř nic, prakticky nemožné. Doba se však měnila v celé zemi. Jestli mělo tažení husitských hord nějaký výsledek, pak poznání, jak málo je vám urozený původ platný proti síle, jež vyznává vlastní zákony.

Členové brněnské městské rady byli voleni na dva roky – když nepočítáme poradní sbor kmetů, zasloužilých radních,